

Nota van toelichting

Algemeen

In een tijd waarin ten gevolge van de ontwikkelingen op sociaal-wetenschappelijk en didactisch gebied de inzichten ten aanzien van de onderwijskundige methoden zich snel wijzigen zijn ook de opleidingen in de gezondheidszorg voortdurend onderwerp van bezinning. Van vele kanten zijn stemmen opgegaan de opleiding ziekenverpleging A aan te passen aan de nieuwe inzichten op pedagogisch-didactisch gebied.

Alvorens de opleiding ziekenverpleging A fundamenteel te wijzigen zal deze de komende jaren onderwerp van uitgebreide studie zijn. Thans dient in verband met de wenselijkheid van de invoering van een nieuwe vorm van examinering, de opleidingsbeschikking voornamelijk in dit opzicht te worden aangepast.

Naast bovengenoemde wijziging in de wijze van examineren wordt het wenselijk geacht de regeling opleiding verplegenden diploma A, welke dateert van 1966 op verschillende andere punten te wijzigen. Het betreffen geen principieel onderwijskundige veranderingen doch technische knelpunten van ondergeschikte aard, alsmede enkele redactionele wijzigingen.

Bij de beschikking van 19 september 1967 tot vaststelling van het model van het onderscheidingsteken voor bezitters van het diploma voor ziekenverpleging A is reeds gebruikgemaakt van de benaming verpleegkundige. Gelet op deze beschikking en het feit dat de benaming verpleegkundige algemeen wordt gevoerd is ook in de onderhavige regeling de benaming verpleger/ verpleegster vervangen door de benaming verpleegkundige. De nieuwe regeling kan worden aangehaald als: Regeling opleiding diploma A ziekenverpleging.

Het eindexamen

Bij de besprekingen die plaatsvonden in verband met de invoering van het besluit van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid van 23 september 1966 (Stcrt. 200) gingen reeds stemmen op die ervoor pleitten om het eindexamen centraal te doen afnemen. Het bleek toen echter niet mogelijk dit probleem uitputtend te bespreken en op te lossen. In het begin van 1968 werd zowel van de kant van het particulier initiatief als van de overheid de aandacht gevestigd op de mogelijkheid het 'multiple-choice'-systeem bij de examinering toe te passen. De invoering van schriftelijke studietoetsen volgens het multiple-choice systeem leek aantrekkelijk omdat het leidt tot:

- a. bezinning op de leerstofomschrijving;
- b. gelijktrekking van het niveau van de examens;
- c. objectivering van de beoordeling van de examens;
- d. beperking van het aantal gecommiteerden.

Om bovengenoemde redenen werd in september 1969 een Ministeriële Stuurgroep ingesteld met de opdracht 'een project te ontwikkelen waarin meerkeuze vragen worden geconstrueerd ten einde met behulp daarvan de mogelijkheid te onderzoeken of de multiple-choice methode als onderdeel van de examens voor het diploma A ziekenverpleging hanteerbaar is.

Door deze Stuurgroep Studietoetsen en de door haar ingestelde werkgroepen per vakgebied werden leerstofomschrijvingen opgesteld aan de hand waarvan deze meerkeuze vragen werden geconstrueerd. Deze vragen werden getest op verschillende experimentele testexamens en een proefexamen.

Bij de beëindiging van het experiment studietoetsen was duidelijk dat vanaf mei 1974 tentamens in multiple-choice vorm kunnen worden afgenomen. Aangezien met het multiple-choice-systeem intellectuele vaardigheden

worden getoetst, blijft het bijzonder gewenst daarnaast spreekvaardigheid en attitude gedurende een mondeling examen in de vorm van een eindgesprek, te beoordelen.

Bij de multiple-choice-tentamens in de medische vakken wordt tevens de daarmee verband houdende verpleegkunde geëxamineerd terwijl de algemene verpleegkunde tijdens het eindgesprek wordt getoetst.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2, eerste lid, onder II. De wijzigingen houden in dat de zogenaamde A II opleiding alleen nog kan plaatsvinden in een kinderziekenhuis met meer dan 80 bedden (en ten minste 24000 verpleegdagen per kalenderjaar).

Artikel 2, derde lid, onder b. De dagelijkse leiding berust bij een hoofd van de opleiding. Gezien de aard en de inhoud van de opleiding is het noodzakelijk dat de verpleegkundige inbreng op dit niveau gewaarborgd is. Indien het hoofd van de opleiding geen verpleegkundige is, dient naar het oordeel van de hoofdinspecteur voldoende, verpleegkundige inbreng aanwezig te zijn van de kant van andere functionarissen die betrokken zijn bij de dagelijkse leiding van de opleiding;

onder c, 1e en 2e. Ten einde het onderwijs, gegeven door docenten-verpleegkundigen optimaal te doen zijn, dienen de docenten de in deze bepaling genoemde opleiding te hebben voltooid, dan wel een dergelijke opleiding te volgen, met dien verstande dat door de hoofdinspecteur hiervan tijdelijk ontheffing kan worden verleend. De docent-verpleegkundige dient zich regelmatig in de praktijk te oriënteren. Ten behoeve van degenen, die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit als docent-verpleegkundige aan een opleiding zijn verbonden en die niet in het bezit zijn van een van de in deze bepaling genoemde diploma's, is een overgangsregeling opgenomen (artikel 27);

onder c, 4e. Behalve de internist en chirurg, worden ook de gynaecoloog, kinderarts en artsen in opleiding voor specialist onder de docenten genoemd. Om de samenwerking van meerdere opleidingsinrichtingen mogelijk te maken is de eis dat de genoemde specialisten werkend moeten zijn in het ziekenhuis waar de opleiding plaatsvindt en dat zij in het rayon van de inrichting gevestigd dienen te zijn, vervallen.

Artikel 3, eerste lid, onder III. De toelatingseisen betreffende leeftijd en vooropleiding tot de zogenaamde A II opleiding zijn gelijkgesteld aan die van de gewone A opleiding aangezien er geen behoefte meer bestaat aan verlaging van deze eisen.

Gezien het grote aantal vooropleidingen van verschillende niveaus alsmede de onduidelijkheid die bestaat omtrent de toelating tot de opleiding diploma A ziekenverpleging is een lijst van opleidingen, diploma's en getuigenschappen, welke geschikt zijn als vooropleiding voor de onderhavige opleiding als bijlage bij deze beschikking gevoegd.

Deze bijlage zal regelmatig worden bijgewerkt en gepubliceerd.

Artikel 3, tweede lid. De mogelijkheid is opengelaten ziekenverzorsters, die geschikt geacht worden de opleiding tot diploma A te volgen, reeds tot de opleiding toe te laten, zonder dat zij aan de vereiste vooropleiding voldoen. Hieraan dient echter wel te zijn voldaan vóór de aanvang van de tweede leerperiode. Om de betrokken leerling in de gelegenheid te stellen aan deze voorwaarde te kunnen voldoen, verdient het aanbeveling deze ziekenverzorg(st)er een mindering te verlenen van het verplichte aantal werkuren op de afdeling van het ziekenhuis. Een verkorting met circa 5 uur per week wordt redelijk geacht.

Artikel 4, tweede lid. De verplichting tot het jaarlijks verstrekken van een nominatieve opgave van de in vast dienstverband werkzame verpleegkundigen is vervallen. Bij de aanvraag tot goedkeuring van het aantal aan te nemen leerlingen dient thans opgave gedaan te worden van het aantal leerlingen dat reeds in opleiding is, het aantal verpleegkundigen in het bezit van het diploma A, alsmede het aantal overige personen werkzaam bij de verpleging.

Artikel 4, vierde lid. Het lesrooster dient te zijn opgesteld naar de gangbare onderwijskundige normen. Tevens wordt erop gewezen dat het aanbeveling verdient de theoretische opleiding zoveel mogelijk in diensttijd te doen plaatsvinden.

Artikel 6, eerste lid. Voor de eisen waaraan de statuten van de school alsmede de overeenkomst tussen school en de daarmee samenwerkende inrichtingen moeten voldoen, wordt verwezen naar het rapport van de Commissie Scholen voor Verpleegkundigen en Verzorgenden.

Artikel 6, vierde lid. Onder dagen worden zowel werk- als vrije dagen verstaan, met dien verstande dat dagen waarop gedeeltelijk is gewerkt, beschouwd worden als hele onderbrekingsdagen.

Toegevoegd is dat de leerlingen die de bevoegdheid als vroedvrouw bezitten of in het bezit zijn van het diploma B, de opleiding niet langer dan 70 dagen mogen onderbreken.

Artikel 8, eerste lid. Het minimum aantal lesuren van het theoretisch onderwijs is verhoogd tot 850. Uit de beschikbare gegevens is gebleken dat dit aantal lesuren in 95 % van de opleidingsinrichtingen reeds minimaal wordt gegeven. Voor de inhoud van de vakken wordt voor zover het de eindexamenvakken alsmede psychologie en psychiatrie betreft verwezen naar de door de Ministeriële Stuurgroep Studietoetsen opgestelde 'Leerstof ziekenverpleging A'. Het vak kooklessen is aangepast aan de eisen die men tegenwoordig aan de verpleegkundige stelt en verandert in het vak zorg voor de voeding. De vakken immuniteitsleer en infectieziekten vallen onder de kinder- of interne geneeskunde. Het vak menselijke voortplanting omvat zowel obstetrie als gynaecologie. Het vak revalidatie valt onder de overige specialismen. Psychiatrie is als apart vak opgenomen. Een richtlijn voor een lessentabel is niet meer opgenomen omdat de behoefte daaraan is vervallen:

Tweede lid. Deze ontheffing is gericht op de mogelijkheden voor de inrichting geleidelijk aan het gestelde in het eerste lid te voldoen.

Artikel 9, tweede lid. De stage op de verloskundige afdeling mag thans ook in de eerste periode plaatsvinden. De mogelijkheid van vrijstelling van het praktische werk op de verloskundige en de kinderafdeling voor mannelijke leerlingen is vervallen. De mannelijke leerlingen verkrijgen hetzelfde diploma als de vrouwelijke leerlingen en dienen derhalve dezelfde praktische ervaring als de vrouwelijke leerlingen te hebben opgedaan.

Artikel 10, tweede lid, onder f. Onder een verpleegkundig verslag wordt verstaan een systematische weergave van de verpleegkundige zorg voor een bepaalde patiënt, waarbij de lichamelijke, psychische en sociale aspecten moeten worden belicht, ofwel de verpleegkundige zorg voor een groep patiënten in een bepaalde situatie.

Hoewel is gebleken dat het maken van verpleegkundig verslag als leermiddel uitstekend voldoet, is het vereiste minimum veranderd van 5 in 3, ten einde een waarborg te scheppen dat de leerling hierbij goed begeleid wordt.

Artikel 11. Om organisatorische en onderwijskundige redenen is de mogelijkheid ingebouwd om ontheffing te krijgen van het aantal weken dat de leerlingen moeten doorbrengen op de verloskundige afdeling, alsmede van het aantal door de leerlingen bij te wonen bevallingen.

Artikel 13. De inhoud van het overgangsexamen tot de tweede leerperiode is uitgebreid met het vak inleiding algemene ziekteleer.

Toegevoegd is dat het overgangsexamen naar de derde leerperiode minimaal uit de vier genoemde vakken bestaat.

Artikel 14. De beoordeling in cijfers is vervallen; hiervoor in de plaats wordt gebruik gemaakt van de waardering goed, voldoende en onvoldoende.

Deze wijze van beoordeling vindt aansluiting bij de waarderingssystemen van algemeen voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. In verband met de verzwaring van de overgangsexamens is bij de beoordeling een compensatieregeling opgenomen.

Artikel 15. In verband met de invoering van een landelijk eindexamen door middel van studietoetsen met meerkeuze-vragen is een nieuwe vorm van het examen ingevoerd.

Artikel 16. Om de integratie van theorie en praktijk te bevorderen, moet de leerling om toegelaten te kunnen worden tot een tentamen in een der vakken, genoemd in artikel 17, eerste lid, de voorgeschreven praktijkperiode op de betreffende afdeling hebben doorlopen, welke als voldoende beoordeeld dient te zijn. De praktische en sociale vaardigheid moet blijken uit het praktijk- en rapportenboekje. Het praktijk- en rapportenboekje dient naar het oordeel van het hoofd van de opleiding in voldoende mate bijgewerkt te zijn.

Artikel 17. De tentamens zullen op een centrale plaats maandelijks op een vaste dag worden afgenomen, met dien verstande dat het vakkenpakket in tweeën is gesplitst, zodat gedurende een periode van 2 maanden de

gelegenheid bestaat in alle vakken eenmaal tentamen af te leggen. De kandidaat is, indien voldaan is aan de eisen van deze beschikking, vrij in de keuze van het aantal vakken. per maand, waarin hij tentamen wil afleggen. Naast in de in dit artikel genoemde vakken worden de kandidaten in de gelegenheid gesteld facultatief tentamen af te leggen in de vakken psychologie, alsmede psychiatrie en de daarmee verband houdende psychiatrische verpleegkunde.

Artikel 19, vierde lid, onder d. Bij de samenstelling van het rooster dient het hoofd van de opleiding er rekening mee te houden dat na het gesprek, dat 30 minuten duurt, voldoende tijd over blijft om de beoordeling vast te stellen en deze beoordeling met de kandidaat te bespreken.

Artikel 20, tweede lid. Aangezien de gecommiteerde niet bij alle eindgesprekken aanwezig kan zijn, kan hij niet de resultaten van de kandidaten afzonderlijk beoordelen. Hij dient zich een oordeel te vormen over de kwaliteit en het niveau van de opleiding, waartoe hij een gedeelte van het examen zal moeten bijwonen.

Artikel 21, tweede lid. De casus dient informatie te bevatten, die essentieel is voor het opstellen van een verpleegkundig plan en de noodzakelijke begeleiding van de patiënt, inclusief het vinden van wegen naar andere specifieke hulpverleners. De casus dient ten minste een half uur voor de aanvang van het gesprek aan de kandidaat ter bestudering te worden voorgelegd.

Artikel 22. In geval van afwijzing kan, als de tentamenbewijzen nog geldig zijn, een nieuw eindgesprek plaatsvinden zonder herhaling van de tentamen.

Overgangsbepaling

Artikel 26. De leerlingen die na 1 januari 1974 de opleiding diploma ziekenverpleging A gaan volgen, zullen opgeleid moeten worden ingevolge de nieuwe opleidingsregeling.

Voor leerlingen wier opleiding voor 1 januari 1974 is aangevangen blijft het besluit van 23 september 1966 (Stcrt. 200) ter zake van toepassing. Laatstgenoemde groep leerlingen kan echter volstaan met het maken van 3 verpleegkundige verslagen in plaats van het aantal van 5, zoals bij het wijzigingsbesluit van 20 juli 1970 (Stcrt. 145) was vastgesteld. Gezien het grote belang van de nieuwe examenregeling is het wenselijk dat leerlingen wier opleiding reeds voor 1 januari 1974 is aangevangen, ook overeenkomstig de nieuwe examenregeling kunnen worden geëxamineerd.

Al geruime tijd geleden zijn zowel de leerlingen als de functionarissen, die verbonden zijn aan de opleiding op de hoogte gesteld van de nieuwe wijze van examineren.

Dit brengt met zich mede dat:

1. vanaf 1 mei 1974 de tentamen volgens de nieuwe regeling kunnen worden afgelegd;
2. tot 1 september 1975 de mogelijkheid bestaat het examen af te leggen hetzij ingevolge de oude hetzij ingevolge de nieuwe examenregeling, met dien verstande dat aan bewijzen van de mondeling afgelegde tentamen obstetrie en kindergeneeskunde dezelfde waarde wordt toegekend als aan de bewijzen van de schriftelijk afgelegde tentamen menselijke voortplanting en kindergeneeskunde.

De voor de opleiding verantwoordelijk gestelde persoon beslist in overleg met de leerlingen of een examen op de oude dan wel op de nieuwe wijze wordt afgenomen, met dien verstande dat per groep eindexamenkandidaten voor dezelfde examenvorm wordt gekozen.

Artikel 27. Ingevolge het besluit van 1966 is het niet verplicht doch aanbevolen dat docenten-verpleegkundigen in het bezit zijn van een diploma van een der opleidingen van docenten in de verpleegkunde, een diploma van een der hogere scholen voor verplegenden of M.O.-akte pedagogiek. Voor degenen die bij het in werking treden van dit besluit als docent-verpleegkundigen werkzaam zijn, blijft de bedoelde bepaling gelden.